

Тараненко А. В.

<https://orcid.org/0000-0002-5357-4759>

Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради»

Грищенко О. В.

<https://orcid.org/0000-0002-4361-5705>

Приватний заклад вищої освіти «Міжнародний класичний університет
імені Пилипа Орлика»

Терещенко Л. В.

<https://orcid.org/0000-0002-9780-0930>

Хмельницький національний університет

ЗАПОЗИЧЕНА ЛЕКСИКА У ПРОФЕСІЙНОМУ МОВЛЕННІ: НОРМА, ВАРІАНТНІСТЬ, ДОЦІЛЬНІСТЬ

У статті розглядається актуальна проблема функціонування запозиченої лексики в українському професійному та академічному мовленні з позицій мовної норми, термінологічної варіативності та комунікативної доцільності. Сучасний розвиток української науки й освіти відбувається в умовах глобалізації та активної міжкультурної комунікації, що призводить до широкого проникнення іноземних лексичних одиниць, насамперед англійських, у різні сфери фахового знання, зокрема педагогічний дискурс, академічні публікації та публічно-офіційні тексти. Запозичена лексика забезпечує термінологічну точність, уніфікацію міжнародного дискурсу та номінативну функцію, проте її надмірне або некритичне використання може призводити до порушення мовної норми, збільшення варіативності термінів, ускладнення сприйняття наукового тексту та зниження доступності наукової інформації для різних категорій читачів.

У статті проаналізовано останні дослідження українських та зарубіжних учених, що стосуються запозичень у професійному мовленні. Зокрема, ґрунтовно розглянуто питання мовної адаптації іноземних одиниць, інклюзивного дискурсу, варіативності термінів у сучасній українській мові, а також впливу англійської мови на академічну й педагогічну комунікацію. При цьому виділено невирішені аспекти проблеми: недостатньо розроблені критерії доцільності використання запозиченої лексики в українському академічному та педагогічному дискурсі; відсутні чіткі нормативні засоби регулювання варіативності термінів; недостатньо досліджено вплив англійських запозичень на доступність та інклюзивність наукових текстів.

Мета статті полягає у комплексному аналізі особливостей функціонування запозиченої лексики в українському професійному мовленні з акцентом на мовну норму, термінологічну точність та комунікативну доцільність. Для досягнення мети здійснено аналіз академічних, педагогічних та публічно-офіційних текстів, проведено типологізацію запозичень за мовним походженням та сферою вживання, визначено варіативні пари термінів і оцінено функціональну роль іноземних одиниць у формуванні доступного та інклюзивного дискурсу.

Практичне дослідження показало, що запозичена лексика відіграє як позитивну роль у підвищенні термінологічної точності та уніфікації міжнародного дискурсу, так і потенційно проблемну функцію, зокрема у випадках відсутності пояснень чи нормативних рекомендацій. Домінування англійських запозичень сприяє підвищенню варіативності термінів, що потребує вироблення чітких критеріїв їхнього вибору та адаптації до норм української мови. Висновки статті можуть бути використані для розробки рекомендацій щодо нормативного викорис-

тання запозиченої лексики в академічних і педагогічних текстах, підвищення доступності наукових матеріалів та формування інклюзивного професійного дискурсу.

Ключові слова: *запозичена лексика, термінологічна точність, інклюзивний дискурс, мовна адаптація, доступність наукового тексту, варіативність термінів в українській мові, українське академічне мовлення, педагогічний дискурс, англійська мова.*

Постановка проблеми. Сучасний розвиток українського професійного й академічного мовлення відбувається в умовах активної міжкультурної комунікації, глобалізації наукового простору та домінування англійської мови як мови міжнародного спілкування. Це зумовлює інтенсивне проникнення запозиченої лексики, насамперед англословного походження, у різні галузі фахового знання, зокрема педагогічний, науковий та публічно-офіційний дискурси. Запозичення виконують важливу номінативну й комунікативну функції, однак їх активне використання породжує низку проблем, пов'язаних із дотриманням мовної норми, термінологічною точністю, варіативністю лексичних одиниць та доцільністю їх уживання в конкретних комунікативних ситуаціях.

Особливої актуальності ця проблема набуває в українському академічному мовленні, де іншомовні терміни часто функціонують паралельно з питомими українськими відповідниками або ж витісняють їх, що призводить до термінологічної нестабільності та ускладнює сприйняття наукового тексту. Водночас відсутність чітких критеріїв оцінювання доцільності запозиченої лексики негативно позначається на доступності та інклюзивності наукової комунікації, а також на якості фахової підготовки майбутніх спеціалістів.

У науковому вимірі зазначена проблема пов'язана з необхідністю подальшого теоретичного осмислення процесів мовної адаптації запозичень, визначення їх статусу в системі сучасної української літературної мови та вироблення узгоджених підходів до нормативної оцінки варіантних термінів. У практичному аспекті дослідження має важливе значення для удосконалення академічного письма, стандартизації професійної термінології, підвищення культури мовлення у педагогічному дискурсі та забезпечення ефективної наукової комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема запозиченої лексики в українському професійному мовленні посідає важливе місце в сучасних мовознавчих дослідженнях і розглядається з позицій лексикології, соціолінгвістики, термінознавства та дискурсології. У працях вітчизняних і зарубіжних науковців аналізуються механізми входження іншомовних одиниць до

мовної системи, особливості їх мовної адаптації, а також питання нормативності, варіантності та комунікативної доцільності у фаховому мовленні [9]; [10]; [18].

Т.Біленко та Т.Катиш у своїй праці, присвяченій визначенню інтернаціоналізму в контексті лінгвістичних досліджень, уточнюють зміст цього поняття та розмежовують його із суміжними лексичними явищами. Дослідниці наголошують, що інтернаціоналізми у професійному мовленні часто функціонують як нормативні одиниці, однак потребують чіткого наукового осмислення та коректного використання [4].

Вагомий внесок у дослідження професійної запозиченої лексики в умовах мовного контакту зробив В.Газдаг, який на матеріалі закарпатських угорських говорів проаналізував українські та російські запозичення з професійної лексики [8]. Автор доводить, що професійна сфера є активним середовищем лексичних контактів, однак питання нормативної оцінки таких запозичень у сучасному українському академічному мовленні залишається поза межами його дослідження.

Міжкультурний аспект функціонування запозичень ґрунтовно представлений у праці О.М. Філя, де англословна комп'ютерна лексика розглядається як засіб міжкультурної комунікації в українській та польській мовах [22]. Дослідник акцентує увагу на комунікативній доцільності англіцизмів у професійному середовищі, проте не аналізує проблему термінологічної варіативності та вплив іншомовних одиниць на доступність наукового тексту.

Питання розмежування успадкованої та запозиченої лексики ґрунтовно проаналізовано Г. Вербою та О. Орличенко на матеріалі іспанської й української мов. Авторки підкреслюють принципову відмінність між етимологією слова та самим процесом запозичення, зауважуючи, що ігнорування цієї різниці ускладнює нормування професійного мовлення й призводить до термінологічної неточності [6].

Історичний аспект проблеми адаптації лексичних запозичень висвітлено в дослідженні В.В. Роман, яка розглядає еволюцію соціолінгвістичних підходів до цієї проблеми в першій половині XX століття [15]. Авторка окреслює

теоретичні засади вивчення запозичень, однак не співвідносить їх із сучасними процесами глобалізації та домінування англійської мови в академічному дискурсі.

Інноваційні процеси в сучасній українській лексиці, зокрема роль запозичень поряд із лексичними новоутвореннями та семантичними переосмисленнями, аналізує А.О. Сирадоева [17]. Водночас у роботі не здійснено чіткого розмежування між загальномовними інноваціями та професійною термінологією, що ускладнює використання отриманих результатів для аналізу фахового мовлення.

Проблему класифікації та хронології лексичних запозичень порушує М.Ю. Колесник, звертаючи увагу на складність визначення шляхів входження іншомовних одиниць до української мови [12]. Однак у дослідженні не розглядаються питання функціональної доцільності запозичених термінів і їх конкуренції з питомими українськими відповідниками у професійному мовленні.

Узагальнювальний огляд сучасних аспектів дослідження запозиченої лексики подано в праці Н. Гудими, де окреслено основні напрями аналізу іншомовних елементів у сучасному українському мовознавстві [9]. Авторка наголошує на проблемі мовної норми, однак питання варіативності термінів у професійному та педагогічному дискурсі потребує подальшого ґрунтовного дослідження.

Запозичення як закономірний спосіб поповнення лексичного складу мови розглядає Е.Й. Есенова, підкреслюючи їхню роль у мовному розвитку [10]. Разом із тим критерії доцільності використання іншомовних одиниць у науковому та освітньому мовленні залишаються недостатньо окресленими.

Когнітивно-культурний підхід до аналізу запозиченої лексики представлено в дослідженні В.П. Сімонок, де іншомовні елементи розглядаються як складова української мовної картини світу [18]. Водночас специфіка їх функціонування у вузькоспеціалізованих професійних текстах не стала предметом окремого аналізу.

Функціонування англіцизмів у сучасному освітньому середовищі досліджує О. Баранник, яка зосереджує увагу на причинах активного проникнення англійської лексики в професійне мовлення педагогів. Дослідниця зазначає, що англіцизми часто виконують престижну й номінативну функції, проте їх надмірне вживання спричиняє варіативність і потенційне порушення мовної норми [2].

Аналіз причин, наслідків і перспектив запозичування англіцизмів в українській мові пред-

ставлено в працях Л.Архипенко, яка розглядає професійне мовлення як одну з найбільш відкритих сфер до іншомовних впливів. Авторка наголошує на важливості дотримання критерію мовної доцільності, що має бути визначальним у формуванні мовної культури фахівця [1].

Соціолінгвістичний аспект проблеми англізації українського мовлення висвітлено в дослідженні І.Д. Фаріон, де іншомовні запозичення трактуються як прояв мовної моди та синдрому меншовартості. Науковиця застерігає від безсистемного використання англіцизмів у професійному мовленні, що може призводити до витіснення питомих українських відповідників і послаблення мовної норми [21].

Зарубіжний досвід осмислення ролі англійських запозичень у професійному та освітньому дискурсі представлено в дослідженні J.Lowry, який аналізує функціонування іншомовної лексики в освітніх системах різних країн. Автор доходить висновку, що доцільність використання запозичень визначається не лише глобалізаційними процесами, а й рівнем мовної політики та професійної мовної компетентності [23].

Окрему увагу проблемі термінологічної варіативності приділено в праці Т.О. Лелеки, присвяченій функціонуванню англоамериканських запозичень-синонімів у сфері безперервної освіти [13]. Авторка фіксує паралельне вживання питомих і запозичених термінів, проте не пропонує чітких нормативних критеріїв їх відбору в академічному мовленні.

У ширшому європейському контексті вплив англійської мови на інші мовні системи аналізує І.В. Волосенко, досліджуючи англійські запозичення в німецькій молодіжній мові [7]. Попри інший мовний матеріал, отримані висновки щодо престижності англіцизмів і їх соціальної маркованості є релевантними для аналізу сучасного українського професійного дискурсу.

Незважаючи на ґрунтовне опрацювання проблеми запозичень у мовознавчих студіях, залишаються недостатньо дослідженими:

- критерії термінологічної доцільності запозиченої лексики в українському академічному та педагогічному дискурсі;
- питання нормативної оцінки варіантних термінів у професійному мовленні;
- вплив запозичень на доступність, зрозумілість та інклюзивність наукового тексту;
- особливості мовної адаптації англійських термінів з урахуванням норм українського академічного мовлення.

Саме ці аспекти визначають актуальність подальшого дослідження запозиченої лексики у професійному мовленні з позицій норми, варіантності та комунікативної доцільності.

Постановка завдання. Метою статті є комплексний аналіз особливостей функціонування запозиченої лексики в сучасному українському професійному мовленні з позицій мовної норми, термінологічної варіантності та комунікативної доцільності.

Виклад основного матеріалу. У сучасному українському академічному мовленні запозичена лексика є невід'ємним компонентом наукової комунікації, що зумовлено активною інтеграцією української науки в європейський та світовий науковий простір. Дослідники наголошують, що запозичення, зокрема з англійської мови, виконують номінативну та системотворчу функції, забезпечуючи термінологічну точність і міжнародну зрозумілість наукових текстів [20]. Водночас некритичне перенесення іншомовних одиниць без урахування норм української мови може порушувати принципи академічної культури мовлення.

Проблема термінологічної точності є ключовою у професійному та педагогічному дискурсі. За спостереженнями С. Єрмоленко, сучасне українське академічне мовлення характеризується співіснуванням національних і запозичених термінів, що вимагає від автора наукового тексту свідомого та аргументованого вибору [11]. Особливо це стосується галузей, пов'язаних з освітою, психологією та педагогікою, де термін виконує не лише наукову, а й навчальну функцію.

Важливу роль у функціонуванні запозиченої лексики відіграє мовна адаптація, яка охоплює орфографічне, граматичне та семантичне пристосування іншомовних одиниць до системи української мови. Як зазначає Л. Масенко, адаптація запозичень є показником мовної стійкості та зрілості національної мови, здатної інтегрувати нові поняття без втрати власної ідентичності [14]. У сучасному академічному дискурсі це особливо актуально щодо англомовних термінів, які швидко поширюються через міжнародні публікації та освітні програми.

У контексті розвитку інклюзивного дискурсу актуалізується проблема доступності наукового тексту. Науковці наголошують, що академічне мовлення має бути зрозумілим не лише вузькому колу фахівців, а й ширшій професійній аудиторії, зокрема майбутнім педагогам [16]. Надмірна кількість іншомовних термінів без пояснень або з нечітко окресленими значеннями усклад-

нює сприйняття тексту та знижує його освітній потенціал.

Особливої уваги потребує варіативність термінів в українській мові, яка проявляється у паралельному вживанні запозичених і питомих одиниць. За дослідженнями О. Стишова, термінологічна варіативність є закономірним етапом розвитку мови науки, проте вона повинна регулюватися нормою і фіксуватися у фахових словниках та стандартах [19]. У педагогічному дискурсі нестабільність термінології може негативно впливати на формування професійної мовної компетентності здобувачів освіти.

Вплив англійської мови на українське академічне мовлення є одним із провідних чинників сучасних мовних змін. Дослідники зазначають, що англійська мова виступає донором не лише лексичних одиниць, а й концептуальних моделей наукового мислення [3]. У зв'язку з цим особливо важливим є дотримання принципу доцільності: використання англомовних запозичень має бути виправдане потребами наукової комунікації, а не модними тенденціями.

У сучасному навчальному процесі активне використання цифрових інструментів, таких як інтерактивні дошки та онлайн-платформи, сприяє формуванню професійної мовної компетентності та розвитку академічного дискурсу. Зокрема, О.Ю. Бойко у своїй роботі «Дошка Padlet в навчанні англійської мови: аналіз світового досвіду» досліджує застосування платформи Padlet для організації інтерактивного навчання, що включає обмін термінами, англійськими запозиченнями та професійною лексикою у навчальних групах. Авторка зазначає, що використання таких цифрових ресурсів дозволяє не лише стимулювати комунікативну активність учнів, а й підтримувати точність термінології, інтегрувати англомовні запозичення у педагогічний дискурс та адаптувати їх до умов українського навчального середовища [5].

Згадана робота є релевантною для дослідження функціонування запозиченої лексики в професійному та академічному мовленні, оскільки демонструє, як сучасні освітні технології можуть виступати механізмом контролю за мовною нормою та комунікативною доцільністю використання іншомовних термінів. Використання Padlet дозволяє фіксувати паралельне вживання запозичених і питомих українських термінів, що сприяє формуванню критичного ставлення до мовної варіативності та підвищує доступність наукового та навчального тексту для різних категорій користувачів. Таким чином,

інтеграція цифрових інструментів у навчання англійської мови забезпечує ефективний зв'язок між академічним дискурсом, мовною адаптацією запозичень та принципами інклюзивності у професійному мовленні.

Отже, запозичена лексика в українському академічному та педагогічному мовленні постає як складне багатовимірне явище, що поєднує проблеми норми, варіативності, інклюзивності та доступності наукового тексту. Усвідомлене й нормативно виважене використання іншомовних термінів сприяє підвищенню якості українського академічного мовлення та його відповідності сучасним освітнім і науковим викликам.

Практичне дослідження було спрямоване на виявлення особливостей функціонування запозиченої лексики в сучасному українському професійному мовленні з позицій мовної норми, термінологічної варіантності та комунікативної доцільності. Матеріалом дослідження слугували тексти українського академічного та педагогічного дискурсу, зокрема наукові статті з фахових видань, навчально-методичні посібники, освітні програми, методичні рекомендації, а також аналітичні та публіцистичні тексти професійного спрямування.

Корпус дослідження сформовано шляхом суцільної вибірки іншомовних лексичних одиниць, насамперед англіцизмів, що активно функціонують у професійному мовленні. Усього проаналізовано понад 150 прикладів уживання запозичених термінів у різних комунікативних контекстах.

Для забезпечення репрезентативності дослідження було систематизовано джерела професійного мовлення, у яких зафіксовано активне використання запозиченої лексики (див. табл. 1).

Таблиця 1

Джерела формування корпусу професійного мовлення

Тип джерела	Характеристика текстів	Частка в корпусі
Наукові статті	Фахові публікації з педагогіки, філології, соціальних наук	40 %
Навчально-методичні матеріали	Посібники, рекомендації, освітні програми	30 %
Професійно-аналітичні тексти	Звіти, концепції, аналітичні огляди	20 %
Публічно-офіційні тексти	Освітні документи, нормативні матеріали	10 %

Найбільшу частку корпусу становлять наукові та навчально-методичні тексти, що свідчить про особливу актуальність проблеми запозиченої лексики саме в академічному й педагогічному дискурсі. Це підтверджує доцільність аналізу іншомовних термінів у контексті доступності та нормативності наукового мовлення.

Наступним етапом дослідження стало визначення мовного походження запозичених одиниць, що функціонують у професійному мовленні (див. табл. 2).

Таблиця 2

Походження запозиченої лексики у професійному мовленні

Мова-джерело	Приклади термінів	Частка
Англійська	інклюзія, фідбек, кейс, фасилітація, менеджмент	68 %
Латинська	концепція, інтеграція, інтерпретація	15 %
Французька	методологія, стратегія, формат	10 %
Інші мови	моніторинг, експертиза	7 %

Домінування англійської мови як джерела запозичень підтверджує її провідну роль у сучасному науковому та педагогічному дискурсі. Водночас це зумовлює зростання термінологічної варіативності та актуалізує проблему мовної адаптації англіцизмів до норм української мови.

Важливим аспектом практичного дослідження є аналіз варіативності запозичених термінів, тобто їх паралельного функціонування з питомими українськими відповідниками (див. табл. 3).

Таблиця 3

Варіативні пари термінів у професійному мовленні

Запозичений термін	Український відповідник	Сфера вживання
фідбек	зворотний зв'язок	педагогічний дискурс
кейс	навчальна ситуація	освіта
менеджмент	управління	наука, освіта
фасилітація	сприяння	педагогіка
інклюзія	включення	освітній дискурс

Наявність варіативних термінів свідчить про відсутність усталених нормативних критеріїв вибору між запозиченою та питомою лексикою. У багатьох випадках іншомовний термін використовується без об'єктивної комунікативної необхідності, що може ускладнювати сприйняття наукового тексту.

Для з'ясування комунікативної ефективності іншомовних термінів було здійснено їх функціональний аналіз (див. табл. 4).

Таблиця 4
Функції запозиченої лексики у професійному мовленні

Функція	Характеристика	Приклади
Номінативна	Називання нових понять	інклюзія, академічна доброчесність
Інтеграційна	Уніфікація з міжнародним дискурсом	дискурс, менеджмент
Стилістична	Маркування фаховості	кейс, фідбек
Ускладнювальна	Зниження доступності тексту	фасилітація без пояснення

Запозичена лексика виконує як позитивні, так і проблемні функції. За відсутності пояснення або чіткого контексту вона може порушувати принципи доступності та інклюзивності наукового тексту, особливо в педагогічному дискурсі.

На основі дослідження, проведеного у рамках курсу «Англійська мова для професійного спілкування», також було сформовано цифровий корпус лексичних одиниць, що активно використовуються студентами. Усього протягом семестру було зібрано понад 200 прикладів англійських запозичень із паралельними українськими відповідниками, серед яких найбільш поширеними були терміни *feedback*, *case study*, *management*, *facilitation* та *inclusion*. Аналіз цього матеріалу дозволив не лише визначити частоту використання окремих термінів, а й оцінити рівень їх мовної адаптації та відповідність принципам академічного дискурсу.

Дослідження засвідчило, що студенти переважно використовують англійські запозичення у правильному комунікативному контексті, що забезпечує термінологічну точність і уніфікацію дискурсу, проте деякі терміни, зокрема *facilitation*, потребують додаткових пояснень для забезпечення повної зрозумілості. Водночас паралельне використання українських відповідників сприяє

формуванню інклюзивного дискурсу, підвищуючи доступність навчального матеріалу для студентів із різним рівнем володіння англійською мовою.

Інтерактивний формат Padlet дозволяє організувати ефективну взаємодію між студентами та викладачем: кожен учасник може публікувати приклади використання термінів, коментувати записи колег, оцінювати доцільність їх вживання та пропонувати українські відповідники. Така практика забезпечує постійний контроль за мовною нормою та підтримує високий рівень термінологічної точності, одночасно дозволяючи студентам спостерігати за варіативністю термінів і виробляти критичне ставлення до вибору між запозиченими та питомими словами.

Крім того, аналіз зібраного корпусу показав, що домінування англійських запозичень у навчальному процесі є не лише відображенням глобалізаційних тенденцій у професійному мовленні, а й інструментом підвищення комунікативної ефективності студентів у міжнародному академічному та педагогічному середовищі. Однак для забезпечення оптимального балансу між термінологічною точністю та доступністю тексту необхідно впроваджувати чіткі методичні рекомендації щодо пояснення запозичених одиниць, використання українських відповідників та організації інтерактивного обговорення термінів.

Висновки. Практичне дослідження показало, що запозичена лексика є невід'ємною складовою сучасного українського професійного мовлення, особливо в академічному та педагогічному дискурсі. Отримані результати підтверджують необхідність вироблення нормативних рекомендацій щодо доцільного використання запозиченої лексики з урахуванням термінологічної точності, мовної адаптації та принципів інклюзивного дискурсу. Практичне дослідження можливостей інтерактивної платформи Padlet у навчанні англійської мови демонструє, що сучасні цифрові інструменти здатні ефективно підтримувати формування академічного та професійного дискурсу, зокрема у контексті контролю за запозиченою лексикою та забезпечення термінологічної точності.

Список літератури:

- Архипенко Л. Англійські терміни в українській мові: причини, наслідки, перспективи запозичування. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 32 (71). №5. Ч. 1. С. 1–6. DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.6.1/02>
- Баранник О. Функціонування англійських термінів в освітньому середовищі. *Науковий вісник Харківського національного університету*. 2020. № 45(3). С. 112–118.
- Белова А. Д. Мова науки в глобалізованому світі: комунікативні та когнітивні аспекти. Київ: Логос, 2018.

4. Біленко Т., Катиш Т. Питання визначення інтернаціоналізму в контексті лінгвістичних досліджень. *Філологічні трактати*. 2025. Т. 17, № 1. С. 7–14. DOI: [https://www.doi.org/10.21272/Ftrk.2025.17\(1\)-1](https://www.doi.org/10.21272/Ftrk.2025.17(1)-1)
5. Бойко О. Ю. Дошка Padlet в навчанні англійської мови: аналіз світового досвіду. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2024. Т. 12. №7. С. 14–20. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i7-002>
6. Верба Г., Орличенко О. Успадкована та запозичена лексика: відмінність поняття етимології слів і запозичення (на матеріалі іспанської та української мов). *Мовні і концептуальні картини світу*. 2022. Т. 1, № 71. С.25–37. DOI: <https://doi.org/10.17721/2520-6397.2022.1.03>
7. Волосенко І. В. Вплив англійських запозичень на розвиток німецької молодіжної мови (на матеріалі щоденників молодіжних блогерів) / І.В. Волосенко. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. 2012. № 22. С. 195–198. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/8316/1/48.pdf>
8. Газдаг В. Українські та російські запозичення з професійної лексики в закарпатських угорських говорах. *Філологічний часопис*. 2022. Вип. 2. С. 5–12. <https://doi.org/10.31499/2415-8828.2.2022.268633>
9. Гудима Н. Сучасні аспекти дослідження запозиченої лексики в українському мовознавстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Лінгвістика*. 2011. Вип. 15. С. 13–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_2011_15_4
10. Есенова Е. Й. Запозичення як спосіб поповнення лексичного складу мови. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2013. Вип. 11. С. 104–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sdzif_2013_11_19
11. Єрмоленко С. Я. Сучасна українська мова в науковому та освітньому просторі. Київ: Інститут української мови НАН України, 2017.
12. Колесник М. Ю. Проблема класифікації та встановлення хронології лексичних запозичень в українську мову. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Філологічні науки*. 2013. Вип. 186(2). С. 113–118.
13. Лелека Т. О. Функціонування англоамериканських запозичень-синонімів сфери безперервної освіти в українській мові початку XXI століття. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Філологічна. 2015. Вип. 58. С. 341–344.
14. Масенко Л. Т. Мовна норма і сучасна практика: соціолінгвістичний вимір. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019.
15. Роман В. В. З історії вивчення процесу адаптації лексичних запозичень крізь призму соціолінгвістичного підходу (перша половина XX ст.). *Лінгвістика*. 2013. № 2. С. 45–53.
16. Семенов О. М. Культура академічного мовлення майбутнього педагога. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/afe18b80-8dd2-454d-a09e-61deee013c54/content>
17. Сирадоєва А. О. Лексичні новоутворення, семантичні переосмислення, запозичення як основа інноваційних явищ в українській мові. *Управління розвитком*. 2014. № 12. С. 131–133.
18. Сімонок В. П. Запозичена лексика в українській мовній картині світу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2014. Вип. 8(2). С. 250–254. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7543/1/Simonok_250_254.pdf
19. Стишов О. А. Лексичні процеси в сучасній українській мові: динаміка і варіативність. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016.
20. Тараненко О. О. Словотворення української мови в аспекті її сучасних системно-нормотворчих тенденцій (кінець XX - початок XXI ст.). *Мовознавство*. 2015. № 1. С. 3-32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MoZn_2015_1_3
21. Фаріон І. Д. Англійзація як синдром меншовартости: соціолінгвальний контекст. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2024. Вип. 22(90). С. 74–78. DOI: 10.25264/2519-2558-2024-22(90)-74-78.
22. Філь О. М. Запозичення як засіб міжкультурної комунікації (на матеріалі англійської комп'ютерної лексики в українській та польській мовах). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер. : Філологічна. 2013. Вип. 36. 80–82
23. Lowry J. The Role of English Borrowings in Education Systems Worldwide. *International Journal of Language and Education Studies*, 2021. 39(2), 57–66.

Taranenko A. V., Hryshchenko O. V., Tereshchenko L. V. BORROWED VOCABULARY IN PROFESSIONAL DISCOURSE: NORM, VARIABILITY, APPROPRIATENESS

The article addresses the current issue of the functioning of borrowed vocabulary in Ukrainian professional and academic discourse from the perspectives of linguistic norms, terminological variability, and communicative appropriateness. The contemporary development of Ukrainian science and education occurs under conditions

of globalization and active intercultural communication, which leads to the widespread penetration of foreign lexical units, primarily of English origin, into various spheres of professional knowledge, including pedagogical discourse, academic publications, and public-official texts. Borrowed vocabulary ensures terminological precision, unification with international discourse, and nominative function; however, its excessive or uncritical use may result in the violation of linguistic norms, increased variability of terms, difficulty in understanding scientific texts, and reduced accessibility of scientific information for different categories of readers.

The article analyzes recent studies by Ukrainian and foreign scholars regarding borrowings in professional discourse. In particular, it thoroughly examines the issues of linguistic adaptation of foreign units, inclusive discourse, term variability in contemporary Ukrainian, and the influence of English on academic and pedagogical communication. Unresolved aspects of the problem are highlighted, including insufficiently developed criteria for the appropriateness of borrowed vocabulary in Ukrainian academic and pedagogical discourse; the lack of clear normative mechanisms for regulating term variability; and inadequate research on the impact of English borrowings on the accessibility and inclusiveness of scientific texts.

The purpose of the article is to provide a comprehensive analysis of the features of borrowed vocabulary functioning in Ukrainian professional discourse, with a focus on linguistic norms, terminological precision, and communicative appropriateness. To achieve this goal, academic, pedagogical, and public-official texts were analyzed; borrowings were typologized according to linguistic origin and field of use; variable pairs of terms were identified; and the functional role of foreign units in creating accessible and inclusive discourse was evaluated.

The practical study showed that borrowed vocabulary plays both a positive role in enhancing terminological accuracy and unifying international discourse, and a potentially problematic function, particularly in cases where explanations or normative recommendations are absent. The dominance of English borrowings contributes to increased term variability, necessitating the development of clear criteria for their selection and adaptation to the norms of the Ukrainian language. The article's findings can be used to develop recommendations for the normative use of borrowed vocabulary in academic and pedagogical texts, to enhance the accessibility of scientific materials, and to promote inclusive professional discourse.

Keywords: *borrowed vocabulary, terminological precision, inclusive discourse, linguistic adaptation, accessibility of scientific text, term variability in Ukrainian, Ukrainian academic discourse, pedagogical discourse, English language.*

Дата першого надходження статті до видання: 23.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.04.2026